

Prohlášení Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých České republiky

k jubilejnímu roku 200. výročí narození Louise Brailla

Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých (SONS) ČR je zdaleka nejpočetnější celostátně působící občanské sdružení nevidomých a slabozrakých občanů s téměř 12 000 nevidomými, slabozrakými i normálně vidícími členy, příznivci a přáteli. Je dědicem a nositelem více než stoleté tradice samosprávného života nevidomých lidí na našem území.

Po celý rok 2009 SONS spolu se Světovou unií nevidomých, s Evropskou unií nevidomých i se sesterskými organizacemi celého světa důstojně slavila 200. výročí narození Louise Brailla, velkého nevidomého Francouze, který otevřel lidem bez zraku cestu ke vzdělání, pracovnímu a společenskému uplatnění, plnohodnotnému soukromému i veřejnému životu, samostatnosti, soběstačnosti a rovnoprávnému postavení s ostatními občany; dal jim totiž to, co měli ostatní již po celá tisíciletí před nimi – písmo.

Braillovým hmatovým písmem se tisknou knihy, učebnice, časopisy, noty ... SONS sama je vydavatelem nejstaršího časopisu v Braillově písmu v českých zemích ZORY, která vychází nepřetržitě již od roku 1917.

Běžné písmo nikdo neoslavuje a nepropaguje. Proč je tedy nutné oslavovat a propagovat Braillovo písmo pro nevidomé? Důvod je prostý a zároveň alarmující: v moderní době jsou nevidomé děti zařazovány stále častěji do běžných škol, kde se učí povětšinou jen poslechem a stávají se tak prakticky negramotnými. Mnozí odborníci podporují v rodičovské i pedagogické veřejnosti mýty o tom, že číst a psát Braillovým písmem je pomalé, že Braillovo písmo nevidomé děti ze společenství vrstevníků vyčleňuje, že učení poslechem je dostačující, že dítě, které vidí na pěticentimetrová písmena přece není slepé a hmatové písmo nepotřebuje, že trvá dlouho, než se dítě Braillovu písmu naučí atd. Důsledkem je dlouhodobý úbytek vpravdě gramotných nevidomých lidí, z čehož lze odvodit i současnou 70% nezaměstnanost mezi českými nevidomými v produktivním věku.

U nás dosud nevíme, kolik nevidomých a prakticky nevidomých školáků se Braillovu písmu neučí vůbec. Čísla ze Spojených států jsou však nanejvýš znepokojivá: výzkumy za posledních patnáct let bylo zjištěno, že se Braillovu písmu učí pouhých 10% nevidomých amerických školáků. Zdá se, že nezbyvá než doufat, že u nás je situace lepší.

SONS však – jakožto organizace nevidomých, kteří mluví a jednají sami za sebe – nesmí jen doufat a lamentovat. Dokladem budiž i Rok Louise Brailla, který právě končí. V jeho průběhu jsme uspořádali bezpočet místních, regionálních i celorepublikových akcí, z nichž se největší oblibě mezi nevidomými těšily soutěže ve čtení a psaní Braillovým písmem. Ruce do klína nesmíme složit ani do příštích let. Ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty lámeme falešné mýty, ukazujeme na příkladech rodičům nevidomých dětí i nevidomým samotným, proč je pro jejich život gramotnost nanejvýš důležitá, při každé příležitosti zdůrazňujeme vzdělavatelům, že zařazení nevidomého dítěte do běžné školy neznamená jen dítě do běžné školní lavice posadit. Situace u nás nesmí dospět k americkým koncům.

Nikdo nepochybuje, že budoucnost vidomých dětí závisí na náležitém vzdělávání a budoucnost slepých dětí v moderní civilizované společnosti přece není ničím jiným. Přijměme závazek, že žádné nevidomé dítě či dospělý, kteří potřebují Braillovo písmo pro všestranně plnohodnotný život, bez něho nezůstane.

Autor textu: R. Volejník, člen republikové rady SONS